

EDINOST

Glasiló slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti je moč«

»EDINOST« izhaja vsako sredo; cena za vsa leta je 4 gl. 40 kr., za polu leta 2 gl. 30 kr., za štet let 1 gl. 23 kr. — Posamezne številke pri upravitelstvu in po tržkah v Trstu se dobivajo po 8 kr. — Novec in, reklamirajo in inzerate prejema Upravitelstvo »via Zonta 5«.

Vsi dopisi se pošiljajo Ureditelstvu »via S. Lazzaro« Tip. Huala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Izjaviti (razno vrsto naznanila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Prebivalstvo v Trstu dne 31. decembra 1880.

Dolgo smo čakali magistratovega poročila o tržaškem prebivalstvu po štetju dne 31. decembra 1880. Zdaj je vendar razglašeno.

Po tem poročilu je imel omenjenega dne Trst z okolico 141.740 prebivalcev, in sicer 67.764 moškega, in 73.976 ženskega spola. V to število niso všteti vojaki, katerih je bilo 3104.

V primeri z štetjem leta 1869 pomnožilo se je prebivalstvo za 18.642 duš, ali za 15%.

Naj tu pristavimo, kako se je ljudstvo v zadnjih 40 letih množilo; prebivalcev je bilo namreč v letu:

1840	70.024	1869	123.098
1842	76.736	1875	126.633
1857	104.707	1880	141.740

Po občinski pristojnosti je spadalo v tržaško občino 67.622 duš
v druge cizlitaške dežele 52.007 »
v dežele ogerske krone 1.916 »
v Bosno in Hercegovino 64 »
v laško kraljestvo 16.178 »
v druge države 3.953 »

Skupaj 141.740 duš
Pisati in brati jih zna 81.303 »
Samo brati 5.260 »
Ni brati ni pisati 55.177 »
Skupaj 141.740 duš

Po veronauku je:
katoličanov 133.923 »
pravoslavnih 1.406 »
evangeljske spoznave 1.349 »
anglikanske 264 »
judov 4.578 »
drugovercev 4 »
brezvercev 216 »
Skupaj 141.740 duš

Onih prebivalcev, ki stanujejo v mestu, zapisalo je v pole občevalni jezik:
italijanski 88.773 »
slovenski 26.035 »
nemški 4.698 »
druge jezike 123 »
Skupaj 119.629 »

Tu ni všteta zunanja okolica, ki ima 22.111 prebivalcev, zgoli Slovencev; tedaj ima tržaška občina nad 48.000 Slovencev; če pomislimo, koliko v Trstu bivajočih Slovencev je hoté ali nehoté vpisanih za Lahe, če naposled odbijemo

16.178 Italijanov iz laškega kraljestva, uverjeni moramo biti, da je Slovencev v tržaški občini toliko, kakor Lahov. — Pri zadnjem popisu se našli 100.000 Lahov, zdaj pa le 88.000, če tudi so laški časniki prorokovali, da jih bo nad 100.000. To je vesel dokaz, da je v Trstu v zadnjih letih slovenska narodna zavest zelo napredovala; to neovržno priča, kako vsepešna sta bila trud in požrtvovalnost onih rodoljubov, zoper katere so hlnavci zadnji čas tak hrup vzdignoli; to buči v nas trdno upanje, da preimenitni Trst Slovencev ni izgubljen, ako ga nam lastna nemarnost in proklete zdražbe ne vzemó. V 10 letih moramo pridobiti vsaj še 10.000 ljudi našemu narodu, i to se gotovo zgodí, ako v delu i trudu ne opešamo.

Ako razvrstimo prebivalstvo po zaslužku, tedaj nahajamo, da živi ob lastnem delu ali drugem pridobitku 59.558 duš
Družbinskih in družih oseb, ki žive v rodovinah brez lastnega zaslužka, nahaja se 69.571 »
Poslov s tistimi vred, ki ne prebivajo pri svojih gospodarjih 12.611 »
Skupaj 141.740 duš

Razen tega 1835 oseb nikder ni všteti, ker jih 31. decembra 1880 ni bilo v Trstu.

Ako dalje primerimo štetje od 31. dec. 1880 z onim od 31. decembra 1875, nahajamo to le: Poslednje imenovano štetje je podalo 126.633 oseb, in sicer 61.288 moškega in 65.345 ženskega spola; pomnožilo se je tedaj prebivalstvo za 15.107 duš, ali 11%; mej letom 1869 in 1875, tedaj v šestletni dobi pa le za 3535 duš, ali 2,8%.

Prebivalstvo je tedaj najbolj raslo v zadnjih štirih letih.

V razmeri obeh spolov nahajamo, da je imel moški spol v letu 1869 48,2%, 1875 48,4, 1880 pa le 47,8%, vsega prebivalstva; iz tega se vidi, da je od leta 1875 sem moški spol pešal in ženski prevagoval.

Občinska pristojnost je razvidna iz tega le pregleda:

	1869	1875	1880
Tržačanov	69.084	68.689	67.622
Drugih Avstrijcev	37.074	41.468	53.987
Tujcev	16.940	16.476	20.131
Skupaj	123.098	126.633	141.740

Iz tega se vidi, da se število Tržačanov vedno manjša, prihodniki iz domačih, kakor tudi tujih dežel pa zelo množé. Razvidniše je to, ako primerimo v odstotkih, potem takem je

		1869	1875	1880
Tržačanov	%	50.1	54.2	47.7
Drugih Avstrijcev	»	36.1	32.8	37.3
Tujcev	»	13.8	13.0	15.0

Ta razmera je za Trst zelo žalostna i nečastna i če pojde tako dalje, morajo Tržačanje časoma popolnoma izumreti i ker se ljudstvo v Trstu najbolj množi iz slovenskih dežel, vzlasti s Kranjskega, zato je Trst slovenske narodnosti jako ugoden i moral bi v kratkem postati prevagljivo slovensk, ako bi se naseljeni Slovenci ne polasčevali.

Ljudsko izobraženje kaže ta le pregled:

	1875	%	1880	%
Pisati in brati jih zna	71.109	56.16	81.303	57.5
Samo brati	1.004	0.79	5.260	3.6
Ni brati ni pisati	54.520	43.05	55.177	38.9
Skupaj	126.633	100	141.740	100

To kaže, da se je za ljudsko izobraženje v zadnjih petih letih precej storilo, vendar pa še Trst ni na onej stopinji, katera bi pristovala velicemu mestu.

Še enkrat: v ljudske šole naj se uvede kmetijsko gospodarski poduk, ako hočemo napredovati.

(Konec.)

Konečno naj posvetim še nekatere vrstice našemu kmetijskemu gospodarstvu. Žalibog, da sem prisiljen, ne nam Slovencev na čas, a resnici na ljubo, zopet jedno točko zabelježiti, katera slovenskemu blagostanju dela mnogo kvare. Kakor ima naš slovenski kmetovalec mnogo lepih lastnosti, enako ga nič kaj prelepo ne krasi ona grda lastnost nepremišljenega ter slabega gospodarstva, katero uže nekaj časa sem opazujemo.

Prepričan sem, da marsikateremu ne bode ugajala ta moja izjava, ali čez resnico ne morem, in v drugem oziru je pa tudi bolje, da se rane, nahajajoče se na našem narodnem telesu, z ostrim nožem resnice izrežejo, da potem ostane zdravo meso.

V članku, katerega je leta 1879 prinašal »Slov. Nar.« pod naslovom: »Od Francozov se učimo umnega gospodarstva,« bere se mej drugimi, da bi na Francoskem zamanj iskali več slabih gospodarjev nego dobrih, kar je pri nas ravno narobe, kajti nahajajo se slabi gospodarji

tako na gosto, da je uže posebna sreča, ako našteješ mej 50timi ali še več gospodarji 5—10 dobrih gospodarjev.

Kedor na kmetih živoč kmetiško življenje dobro pozna, ne boje mi ugovarjal, da ni temu tako, temuč — to se ve da ne z veselim srcem — pritrdi mi, da je temu res tako. Velika napaka našega kmetovalca je uže to, ker ni navajen računati pri svojem gospodarstvu; njemu ne gre v glavo, da je gospodarskemu napredku koristno, ako vsak izlani ali prejeti krajcar v knjigo vpiše ter konci leta račun naredi. Vem, da marsikdo poreče: da, še te neumnosti mi manjka, saj nisem Kalister, da bi moral zapisovati svoje dohodke in troške, ki so tako majhni, da se to še splača ne.

Res je, da slovenski kmet ni bogataš, ali dan za dnevom, če tudi malo, vendar se kak krajcar prejme ali potrosi. Ne bilo bi torej napčno, ako bi gospodar posebno skrbno gledal rubriko izdatkov, ter tako vsako leto kako stvar našel, katera bi se dala doma pridelati ali celo opustiti, in tako bi se rubrika izdatkov dala izdatno zmanjšati.

Ali prašanje nastane, kde se je hotel naš kmetovalec tega naučiti? Šole, katere vzdržuje z dragim in teško zasluženim denarjem, niso mu še vrnole primernih obresti od naloženega kapitala.

Pri tej priliki se spominjam, da je nekaj nek g. profesor bil rekel ljudskemu učitelju, da so učitelji najbolj krivi ljudske zanemarjenosti. Učitelj pa, ne bodi len, odgovoril je profesorju tako le: Kakoršne učitelje vi, višje glave, odgogujete, taki smo in tako podučujemo, drugače tudi ne moremo, ker ne znamo. Kdo ne pritrdi tem besedam učiteljevim, ker gola in neovržena resnica je, da višji gospodje pošiljajo mej narod učitelje brez vsake praktične učnosti. Kako naj bi jo potem ljudstvu delili, ako se je niso saj pozneje sami priučili. Povsod vlada le gola teorija, s katero ne moreš nikamor in katera jasno kaže, da so bili gospodje kovači šolskih postav in stvaritelji sedanje podučevalne metode zgoli teoretikarji, torej tudi niso mogli nič praktičnega na dan spraviti.

Vsak pa potrebuje poduka za svoj stan: kmet, rokodelce, delalce itd. ali kako redki so taki, ki bi svojemu stanu bili primerno podučeni. Kaj pomaga kmetovalcu biti samo izvrstnim kmetovalcem, ako ni tudi dober gospodar; kaj rokodelcu, večjemu svojemu poslu,

Podlistek.

Delo sv. Cirila i Metoda.

V spomin 5. julija 1881.

Spisal Jaromír Volkec.

II.

(Dalje.)

Najnovejši zanesljivi zgodovinski viri nam odkrivajo marsikaj zanimljivega in pretresajočega o tej tužnej dogodbi, ki je zadela sv. Metoda.

Mej rokopisi britanskega muzeja je našel Edmund Biskop tudi več papeževih listov od 5. do 11. stoletja. Večina teh še ni do zdaj nikder objavljena. Mej temi pismi je nam naj zanimljive pismo papeža Ivana VIII., poslano solnograškemu vrhovnemu škofu Alvinu († 14. maja 873), v katerem papež ozbiljno toži, koliko hudega sta storila sv. Metodu škofa Hermanrik i Annon. Poslednjemu papež naravnost očita, da je prvi provzročitelj vsega zla nad sv. Metodom; da ga je on odtegnil ljudstvu i božje službi ter ga pahnil v ječo. »Ti si bil vodja,« — piše papež dalje — vsem mukam sv. Metoda, i ako se takoj ne napotiš k nam v Rim i se tukaj ne opraviš, ne bodeš smel nikdar več prejeti sv. zakramentov.

Zaradi zgodovinske vrednosti priobčujemo tukaj v polnem obsegu to pismo, preloženo iz originala v česki jezik, in objavljeno v »Světozoru« 9. julija 1880 št. 28.

Nový objev o sv. Metoději.

Mezi rukopisy britického Musea od Edmunda Biskopa objeven byl kodex čtvercový z konce XII. věku, několikero psaný jenž v sobě obsahuje zbirku listův papežských od V. do XI. věku. Zejména jsou tam listy papežův Gelasia I. (492—496), Pelagia I. (555—560), Pelagia II. (578—590), Lva IV. (847—855), Jana VIII. (872—882), Štěpána VI. (885—891), Aleksandra II. (1061—1073), a Urbana II. (1088—1099). Listové ti z největší části posud byli neznáni i zavírají v sobě bojnost dat nejen z oboru církevního práva, ale nad to i čistě historických. Edmund Biskop, poznáv velikou sbrky té důležitosti, zporučil jí prepis, kterýž, k uverejnění zaslal do velikolepých, Pertzem založených »Monument Germaniae«. Jelikož se uverejnění v »Monumentech« ještě některý čas prodh odhodlal se P. Ewald, aby, hledě hlavně k datům dějpravným, stručnou o objevu tom zprávu podal do veřejnosti; učinil tak v časopise »Neues Archiv der Gesellschaft für ältere Geschichtskunde«.

Pro nás největší zajímavost mají listové papežův Jana VIII. a Štěpána VI., jelikož z nich nabýváme nejen vědomosti nových o poměru Říma k říši bulharské, ale nad to netušeného světa o životu sv. Metoděje i o osudech slovanského obrádu hned po smrti našeho věrozv. sta. I bude bohdá vhod i vděk milovníkům domácího dějepisů, jestliže podstatu správ těch krátce tuto položíme.

Nejstarší list před r. 873 psaný sv. děi králi bulharskému Michaelovi — Borisovi, že Bulharsko náleží k diecesi římské a že církev římská nade všecky jest povýšena. Patriarcha caribradský Ignatios že přestolu svého dosáhl jen přízní papežskou, i nepřestane — li pronevra Řekův, že jej papež sesedí a ve klatbu

da čímž pohroženo i králi a jeho rádám. Podobného obsahu jest list k Domagojovi knížeti slovanskému na přímoří dalmatském, jemuž papež též touží na patriarchu Ignatia, že Bulharsk ustanovil schismatického arcibiskupa.

Důležitější ovšem jsou nám listy papeže Jana VIII. o trýzni, kterou sv. Metoděje od arcibiskupa salcburského Alvina (zemř. 14. května 873) a od biskupův Hermanricha pasovského i Annona freisinského (854—875) třepti bylo. Alvina papež přímo viní, že původcem byl sezazení Metodějova i narizuje mu, aby jej zase dosadil. Zároveň jemu i Annonovi i Hermanrichovi ukládá, aby se z jednání svého proti Metodějovi před samou stolicí papežskou ospravedlnili.

Hermanrichovi piše papež: »Máme za to, že by k oplakání zlosti tve nestačil leč pramen slz jako při prorokovi Jeremiáš. Odvážlivost tvá překonala ne snad nějakého biskupa, anobř světského tyranu zuřivost ba zvířecí divokost, když jsi bratra a spolubiskupa našeho Metoděje útrapami žalárními týral, pod širým nebem nejlitější zimou a krutostí sněhův po delší doby jej trýznil, ano vytrhnul jej ze správy církve jemu svěřené, tov měrou bsnosti jsi se oddal, že, když (Metoděj) přivlečen byl do sboru biskupův, koaským bíčem jsi jej chtěl bít, kdyby jiní tobě v tom byli nezabránili. Zdalíž toho jsou zločiny biskupovi?«

K přísným tím výčtkám dokládá Jan VIII., že Hermanricha zbavuju služeb božích a vyhožuje jej z obcování s kněžstvem.

Annonovi psal papež: »Drzost tvá a opovážlivost nejen oblaky, ale i nebesa sama proráží. Osobils sobě práva stolice apoštolské a, jako bys byl nějakým patriarchou, strhl jsi na sebe soudní moc nad arcibiskupem, anno, což ještě těžšího jest, s útratem svým, arcibiskupem Metodějem, jenž v poslání stolice

ako pa, kar je s trudom mej tednom zaslužil, uniči v nedeljo v enej uri.

Poleg umnih kmetovalcev, pridnih rokodelcev in delalcev potrebujemo tudi umnih gospodarjev. Ali, kar je uže bilo omenjeno, tega se v šoli praktično niso učili, torej tudi ne znajo. Tukaj se tedaj zastopnikom ljudskega šolstva na novo odpira širno polje, katero potrebuje izurjenih delalnih moči. V ljudske šole treba uvesti tudi gospodarski pouk, razlagati ga z besedo, ter predočevati z vzgledi, kako slabe nastopke ima slabo gospodarstvo.

Mladino obeh spolov je treba priučevati dobrega gospodarstva in gospodinjstva, sploh varčnosti, kajti prav v času, v katerem živimo, obilo imamo poleg slabih gospodarjev tudi slabih gospodinj. Koliko upljiva dobra ženska ali izvrstna gospodinja na gospolarski napredek, to se ne da preračunati in istina je, da vsaj polovica prodanih posestev ima svoj vzrok v slabem in potratnem gospodinjstvu.

Ne morem vam, vi gosp. učitelji in drugi zastopniki ljudskega šolstva, dovolj priporočati: delajte na to, da se v ljudske šole uvede kmetijsko gospodarski pouk, kateri bo slovenskemu ljudstvu donajal tisočerne obresti ter njegovo denašnje tužno stanje spremeni v pravi rajski vrt splošnega blagostanja — in hočemo li večjega plačila za svoj trud? Z.

Dopisi.

Iz Trsta, dne 5. avgusta.

Da se vsak dan v tukajšnji kolibi kaj skuha in to po tem surovu povzije, naj bo v dokaz to le: Ni dolgo, kar ima vsak šolski voditelj v tržaški okolici povelje, da se mora in da je neobhodno potrebno podučevati italijanski jezik iz teh le vzrokov: a) ker je ital. jezik »triplice suo carattere di lingua officiosa del Comune; b) ker je ital. jezik »lingua nazionale del paese, di elementi di cultura.

Prva točka naj se jim dovoli, če uže hočejo, s tem jim zrastejo perutnice, s kojimi bi mogli daleč leteti. Ako bi pa slavni magistrat ljubil pravico, moral bi pošiljati po vaših tržaške okolice ukaze, naznanila in vse drugo v slovenskem jeziku. Rad povabim gospoda, ki je teh nazorov, naj pride kedar si ogledat vasi ter preiskavat, koliko njih je, ki so zmogljivi toliko italijanščine, da bi razumeli visoko slovestvo.

Prašam, je li mogoče, da se otrok (v vas) v 6 letih nauči toliko italijanskega, da mu je lahko, če postane ponosni »Capovilla«, dopisovati z magistratom? Nesrečniki! odpuščam ti, saj ne veš, kaj delaš.

Ital. jezik je tedaj narodni in deželni, v katerem ljudstvo slovenski govori! — To se ve, mora se poudarjati, da je slavni magistrat opravičen političančevati slovensko okolico, kar se mu pa nikoli ne posreči. Da bi imel oni, ki je vzbudil to modro misel, le slab pojem o pedagogičnih pravilih, moral bi se sam sebi čuditi, da mu je mogoče priti do take modrosti. Svetovati bi moral slavni magistrat prav narobe, naj se slovenski otroci uče v materinščini. Okolica je bila in ostane slovenska. Mislimo, da smo uže na tiste stopinji, da ne potrebujemo več tako idealno nepremišljenih nazorov. Našli smo uže pravo pot. Na naših travnikih ni več toliko trnja, cveto uže rožice po lepih livadah; strupeno seme mečemo na skalo, da ne bo kalilo in širilo svojih korenin. Poudarja se, da je italijanski jezik element izobraženosti. To je res, a ne Slovincem, ampak Lahom. — Mi Slovenci

imamo uže toliko lastnih pomočkov, da se lahko izobrazuje mila nam mladina. Le držite se vi ital. kulture, nas tržaške okolice Slovincem pa ne osrečujate z njo, ker na naših tleh ne raste veselje.

Iz Rojana 1. avgusta.

Glas, da je rojanska čitalnica propadla, žali prave rodoljube v mestu, in toliko bolj v okolici; posebno ker smo jo okoličani s krvjo krstili.

Da smo pa okoličani prvi iz čitalnice stopili, krivo je bilo delovanje tedanjega odbora, ker ni mogel reda in spoštovanja do materinega jezika v čitalnici ohraniti, in to je največ zakrivilo, da je čitalnica po 13. letnem obstanku propala.

Narodu ni škoda, da je taka čitalnica propala; ampak žalostno in sramotno je zaradi imena in vpliva Slovincem v Trstu. Moj namen ni grajati niti odbora niti onih krasotie, ki so vedno le tuji jezik v nečast svojemu v čitalnici rabili; ampak moj namen je: vzbujati pravi duh, da bi se nova kmečka čitalnica v Rojanu ali pa kde v okolici napravila. V ta namen smo se danes tukaj mej veljavni moškaki nekoliko pogovarjali in posvetovali ter spredeli, da bi se prav lahko in brez težave ta reč napravila. Zdrženimi močmi bi se dala osnovati za vso okolico nova in premera čitalnica, in naj pripravniš kraj bi bil, ker je središče okolici, blizu senenega trga (Piazza del fieno). V noveji čitalnici bi lahko za vse potrebe vsa društva zborovala; tam bi lahko »Edinost« in podporno delalsko društvo svoj sedež imela!

Da pa bi se čitalnica vdrila, prav bi bilo, da si na delnice svoje postopke napravi. Naj to reč zmogljivi, veljavni, premožni in pošteti narodnjaki pretresejo in objavijo v svojem času svojo misel, kako bi se to izvršilo. Kar pa je najpotrebnejše k takemu početju, to je mir in slova, katero, žalibog, v Trstu kalé nakateri, ki za narod nič ne delajo. Glede narodne koristi svetujem tudi: da ne bi se še drugo podporno društvo tukaj ustanovilo. Jaz dobro poznam razmere in koristi delalcev in rokodelcev v Trstu, zato lahko trdim, da dve enaki društvi ne morete obstati, eno mora propasti, bolj je, da vsi gospodje, ki snujejo drugo enako društvo, pristopijo k prvemu; podajte si roke v spravo in društvo bo cvetelo v srečo tržaških Slovincem in v korist vsemu narodu.

Ker imam uže peró v roki, naj mi bode dovoljeno, še drugo misel razodeti: naši okoličani me vprašujejo, zakaj nisem od veteranskega društva, moj odgovor je lahek in odkritosrčen: Jaz se ne strinjam niti z duhom niti z uniformo (obleko) veteranskega društva v Trstu, posebno pa ne s želodnom na klozubku, ker na Slovenskem ga imamo za drugo rabo.

Moja misel je: da bi vsi okoličani pristopili v veteransko društvo s pogojem, da bi imeli različno (posebno) uniformo (saj je tudi naš bataljon bil od družih različen) namreč: da bi imeli kratke ali pa tudi dolge hlače, surko, in klozub s peresi, kakor pri bataljonu. Upam, da vse to bi lahko zbor veteranskega društva predruči.

Taka živahna in narodu koristna pogovaranja smo imeli danes v Rojanu mej premožnimi, odličnimi in veljavni moškaki, ter napivali na zdravje in čast vsem gospodom, ki bi se v te namene za narod trudili.

Konečno naj mi bode še dovoljeno omeniti, da gredoči iz Rojana nismo pozabili čestitati gospodičini Pertotovej Rožici, ki je z dobrim

vspehom dovršila preskušnje za učiteljico ter se posvetila velikanskemu trudu za izobraževanje našega milega naroda. Živela!

Miroljub.

S Krava 31. julija. (Konec.)

Točno ob 8. uri zjutraj pozdravi predsednik učit. društva g. Ant. Leban, s primernim nagovorom navzoče učitelje in učiteljice. Bilo je vseh 29. — Vršil se je potem dnevni red po tem le sporedu: I. Verificiranje zadnjega zapisnika; II. Društvena poročila; III. Poluglasni »e« v ljud. šoli; g. Vertovec; IV. O krajepisu; nadzornik; V. O zgodovini v ljud. šoli; g. Kanté; VI. Predlogi.

Ad I. Tajnica gospodičina učiteljica Štrukelj iz Komna prečita zapisnik minolega zborovanja.

Ad II. G. predsednik A. Leban naznanja, da so nekateri udje še k društvu pristopili; drugi udje pa, da so letnino plačali. Nadalje pravi, da je dobil društveni pečat z napisom: »sežansko-komensko učit. društvo« pečat, škatla in vsa priprava stane 4 gl. 48 kr. Ta znesek se je tedaj g. blagajniku Hrovatinu nakazal iz društvene blagajnice.

Ad III. O polglasnem »e« prične govoriti g. Vrtovec, učitelj v Dolini, ter stavi konečno predlog, da se v naše šole uvede polglasni »e«. Proti temu se je oglašil g. Janko Leban, učitelj v Lokvi. Naslanjal se je na filologe: Miklošič, Levstik, Levce, kateri so ta »e« uže davno izbaenoli. Povdarjal je, da ga »Ljub. Zvon« — prvi znanstveni list — pa tudi drugi listi več ne rabijo. Omenjal je, da ga tudi naš narod ne izgovarja, kajti narod govori: vrt — ne vert; krt — ne kart itd.

Za Vrtovec referat in predlog je govoril g. nadzornik proti g. Janku Lebanu. Temu je večina učiteljstva pritrjevala. Govorili so za poluglasni »e« tudi drugi učitelji, pa menda ne iz popolnega prepričanja. Sprejel se je tedaj poluglasni »e«.

Ad IV. O krajepisu je imel g. nadzornik dolg referat, kateri se je učiteljstvu jako dopadal. G. predsednik se mu je v imenu zbora zahvalil za ta temeljit referat in sklenilo se je, da se v »Šoli« priobči.

Ad V. O zgodovini v ljud. šoli je govoril g. Kante, učitelj v Sežani. — Sklenilo se je, delati na to, da se pri prihodnji izdaji naših čitank več zgodovinske snovi v naše knjige uvede.

Ad VI. Predlogi. G. preds. A. Leban pokaže novo obliko »tednika« obstoječo iz 18 rubrik ter predlaga, da bi se naprosil sl. c. kr. okr. š. svet, da enake oblike tednike v naše šole uvede, ker sedanja oblika tednika *ne zadostuje*. Sprejme se ta predlog jednoglasno.

G. predsednik predlaga, da bi bil prihodnji zbor Nabrežini oktobra meseca. Sklene se, da bode društvo zborovalo dné 13. okt. Nabrežini. Dnevni red se objavi.

Konečno navdušuje g. predsednik navzoče k vzajemnosti, kajti le na podlagi tega more društvo, katero se vedno vtrjuje in krepi, napredovati.

Po zboru se je nabralo 11 gl. 4 kr. za Jurčičev spomenik, koji znesek je g. predsednik prevzel, da ga odpošlje dotičnemu odboru.

Po zboru je bil skupni obed. Prepevalo in kramljalo se je v veselem društvu do mraka. Potem smo ošli. Na svidanje!

Milanko.

Iz Lokavca 19. julija.

V blagdan naših prvih narodnih prosvetiteljev sv. Cirila in Metoda, — dogovorivši se,

prišli so skupaj nekateri rođoljubi iz Kamenj Stomaža, Lokavca in Ajdovščine, na prijateljsko pomenkovanje v ajdovsko »Edinost«, da s tem pokažejo tudi osobno veselje o vseslovenskem velikem dnevu, ter tako počaste prva domača svetnika.

Mirni pogovori v tej častiljivi družbi, pri kozarcu zlate kapljice, sukali so se o sv. Cirilu, o narodnem dnevnem svetkovanju, o papeži, Levu XIII. in njegovej blagonaklonjenosti do Slovanov, koji je pokazal v svojej lanskej enciklici, imenovanej »Grande munus«, o potovanji, Slovanov v Rim itd.; a poslednjič pride na vrsto razgovor o staroslovensčini, oziroma slovenskem svetem jeziku, ki je po priznanju samega Rima, poleg grščine in latinščine, najlepši in najsposobnejši jezik, osobito za cerkvena opravila. Kar popriame odlični rođoljub i svečenik J. D. slovesno besedo rekoč: Gospodaj ker prav zdaj govorimo o našem svetem jeziku, zdi se mi ugodna prilika, Vas zaradi tega prijazno opozoriti na imenitno zgodovinsko dogodbo.

Leta 1883 bode tri sto let, kar se je pela slovenska služba božja tu pod Čavnom v Kamnjah v érniškej dekaniji. Gospodaj temu dokaz imamo shranjene glagolične dokumente v podobi pisane listine, o kojoj piše znan rodoljub v »Glasniku« broj 67, I. 1864 tako le:

»Č. g. érniški dekan so mi dne 17. decembra 1863 ta le glagoliški napis, izrezen iz starega missale svoje cerkve — poslali, katerega ad literam tako berem:

1583 Misica Jjuna na 15. pride k nam v Kamnane (sic) š. škof Vidamski in nas vižita ta isti dan na svetoga Vida tako hoti da mu Mašu hrvački pojem pred vsemi do ktori i pred pukom v crkvi S. Mihela v Kamenah.

Ja pre Frančeško Vlentíč dalmatin od Raba. « Pričujoči narodnjaci, većinom svečeniki i učitelji, bili so o tem nepričakovanom zgodovinskem izvestji prav veselo iznenadeni.

Oziranje se na preimlitno historično važnost isto tako tudi na pomenljive razmere i okolnosti denašnjega časa, zaključili so zbrani prosvetljeni domoljubi jednoglasno: naj se omenjena zgodovinska dogodba mej slovenskim narodom znova razglasi, ter uže zdaj na to misli, kako bi se imenovana tristoletnica dostojno praznovala v Kamnjah leta 1883. Osobito Vi vrli rojaci podčavenski! prosimo izjavite vsak svoje mnenje o tem.

Knežak 1. avgusta.

Danes dopoludne ob 1/211. uri je začelo goret, in predno je minola ura, pogorelo je 38 hiš z vsemi gospodarskimi poslopji, vsem živežem, senom in mnogim blišnim orodjem itd. Škoda, ako se malo ceni, je nad 50.000 gl. — Preljubi rojaki, in vsi, katerim dojde ta žalostna novica, usinillite se nas! Zavarovanih je le okoli 12. Bližnji nam sosedje pa podelite nam kaj sena! Naj ga dobra srca po bližnjih vašeh zbirajo in potem semkaj naznanijo, da pojtemo po senó.

Ogenj je nastal po nerodnosti nekilih malomarnežev. Slavno uređništvo je prošeno vljudno, naj blagovoli mile darove pobirati, ter jih podpisnemu občinskemu predstojništvu pošiljati.* Vse se bo najhvalnejše sprejelo, obleka, jedilo, denar itd. Prosimo, ne zabite na nas v naši hudi stiski. Stok in jok nepopisljivi!

Županstvo Knežak, 4. avgusta 1881.

Anton Požar,

pošta Zagorje pri Št. Petru.

* Uredništvo rado nabira darove za uboge pogorelice (Uredn.)

apoštolske mezi pohany pásabil více po tyransku než po kano-nicku jsí nakládá. Když on zajisté podle svatých kanonův toho se dožadovál, aby postaven byl před soud stolice rimské, tys mu toho nikterak nedopustil, anobřž jsí s přivrženci a soudruhý svými nad nim prenesel rozsudek, zbaviv jej služeb, božích a do žaláie jej uvrhnuv. Nad to pak, nazýváje se člověkem od-daným sv. Petra ve správě církve v Německu, o uvěznění a utrpení řečeného bratra a spolubádkupa, ba poslance našeho, o něhožž zvýš-ená péče na nás náležela, žadnou jsí nám správu nepodal, anobřž když jsí v Římě o to od našich byl tázán, lhátsky jsí zaprel, že bys jeho znal, kdežto jsí všeh útrap, ježto od vašich nás uvedeny byly, sam byl podněcovatelem a pobadačem, nekult pávodcem.

Dále dokládá papež, že Annon, dokud se do Říma nedo-staví, zůstane vyloučen od přijímání.

Ker je ta dogodba nam Slovanom zelo znamenita, osme-ljujemo se o tem tudi to povedati kar piše J. L. v letošnjih »Novicah« št. 15, i sicer tako le:

»V temnico so tedaj pahnili velikega dobrotnika, ki je žrtvoval vse svoje življenje v časno i večno srečo človeštva: apo-stola, ki je užival največje zaupanje tako namestnika Kristo-vega kakor krščanskega ljudstva. A prav to je redilo kačo za-visti v srečo sv. možu sovražnih biskupov, ki niso mirovali, dokler niso razlili vse svoje jeze nad sv. blagovestnikom. Usmr-titi ga hočejo, zato ga tirajo v ječo, da bi tam poginil za lakoto, žejo in tugo. Ali prevarili so se! Najvišji gospod ne zapusti zvestega svojega služabnika; pošlje mu rešitelja, rimskega pa-peža Janeza VIII. Papež zve njihovo nečloveško početje, dasi mu so je zeló prikrivali. Omenim naj le, da je prišel za časa prognanstva Metodovega Hanno v Rim, — bil je namreč oskrb-

nik posestev sv. Petra na Nemsškem; papež ga vpraša po Me-todu, a on mu odgovori, da nema česti ga poznati. K sreči pri-dejo precej po njegovem odhodu Metodovi poslanci, ter nazna-nijo in razjasnijo papežu stvar pismeno. Janez VIII. se kar čudi, da more kdo tako grdo ravnati sè svetim in mnogozaslužnim možem. Precej pokliče sokrvice k sodbi; ko pa ne pridejo, pošlje 1. 874 svojega poslanca, škofa Pavla Jakinskega, s posebnimi pooblastili na Nemsško in Panonijo; izročivši mu pisma vrhovnemu škofu Adalvinu in Hermanriku in škofu frizinskemu Hannonu, kakor tudi kralju Ljudevitu, Karlmannu, Svatopluku in Metodu.

Na Nemsško prišedši, napoti se poslanik k škofom; velj jim v papeževem imenu, naj Metoda takoj oproste ter jim naznani, da ni prišel stvari preiskavat in razsojati, ampak kaznovati jih in toliko časa suspendirati od vseh duhovenskih opravil, ko-likor časa so zadrževali Metoda v njegovej službi, to je: za cela tri leta. Posebno graja Hermanrika in Hannu; prvega zaradi grdega vedenja z Metodom pred zborom (imel ga je namreč pred zborom v varstvu, ter držal ga v najhujšej zimi pod prostim nebom v snegu in mrazu; da, pretepati ga je hotel s konjskim bičem, a pregovorili so, ga drugi!); drugega pa zaradi nekanoničnega vedenja v zboru. Naposled opozori še vse tri na papeževa pisma, ki jim ukazujejo, naj pridejo v Rim na odgovor. V silli se ukloni-jo papeževemu ukazu, ki jim je pretil z izobčenjem iz cerkve.

Tako kruto so Nemci delali z sv. Metodom, i sicer je zaradi tega, ker se jim ni dal oklepati v njihov jarem, pa tudi zato, ker je želel Slované osvoboditi od nevarnih nemških sosedov i zlobnih krivih prijateljev.

Ko papež zlobnežem zapretí z izobčenjem, prestrašijo se škofoje vendar ter sv. Metoda izpusté.

Kako pa to, da se ni nobeden slovanskih knezov za sv. moža v tacihi stiskah potegnot?

Vojna z Nemci je končala za Rastislava nesrečno, slavo-hlepni i koristolovni Svatopluk se dá od Nemcev tako premo-titi i zaslepiiti, da postane, vsled neke sumnje, izdajalec svojega strica Rastislava, s katerim je zajedno vojeval proti Nemcem. Ko je Rastislav najmanj nesreče slutil, zgrabijo ga zavratno nemški vojaki v navzočnosti Svatoplukovej, ter pod ostro stražo odvedó na Bavarsko. Tam ga držé v temnici, dokler se kralj Ljudevít ni vrnil iz vojne domov. Ta pokliče Rastislava pred sodbo in Švalje obsodijo tega blaznega slovanskega kneza k smrti. Moravani pa prosijo kralja milosti za svojega kneza. Rastislav je sicer smrti otet, ali za kazen mu Nemci staknejo oči ter ga zatvorijo v nek samostan, kder ga otme žalostne osode — zaželena smrt. V Rustislavovej smrti vidimo nedolžno žrtve, ki je padla za narodno svobodo, katero si je nemški vrag vselej prizadeval v blato gaziti.

Knez Rastislav, oslepljen i zatvorjen tam mej Nemci, na tujej zemlji, ni mogel sv. Metodu nič pomagati. Izdajica Svatopluk je molčal i le od strani hladnokrvno gledal krivice, katere je sv. mož od Nemcev trpel; knez Kocelj pa je bil v onih vojevitih časih preslah pa tudi preveč oddaljen, da bi se bil mogel pri Nemcih ozbiljno i krepko potegniti za božjega služabnika, čakajočega otebe iz švabskega za-pora. Verjetno pa je, da je Kocelj v tacihi nemilih razmerah papežu vse natanko sporočal ter ga prosil zdatne pomoči za svojega prija-telja sv. Metoda. Na tak način je papež po dveh straneh zvedel, kaj delajo Nemci z sv. Metodom, pa se tudi prepričal o resničnosti teh sporočil, zato so vsa njegova pisma, poslana nemškým škofom, ostro in odločno pisana. (Dalje prihodnjič.)

Politični pregled.

Notranje deželo.

Cesar je pisal lastnoročno pismo generalu Filipoviču, ki je stopil po petdesetletni službi v pokoj. Cesar se mu je v pismu presrečno zahvalil za velike zasluge, katere si je pridobil za krono, državo in vojaško granico. Češkega deželnega namestnika pa je pobaronil, in ker se je to proslavljanje, kakor tudi imenovanje dr. Rapa, konservativca, za tirolskega deželnega glavarja, zgodilo prav pred cesarjevim odhodom na Nemško, Tirolsko in Predaleško, gotovo to ni brez političnega pomena ter razodeva, da Taaffejeva vlada prav trdno stoji.

Shod našega cesarja s pruskim 4. t. m. v Gostinu je bil prav srčen in daje poročstvo, da se v zvezi teh 2 velevlasti Evropi mir ohrani. Kar je Avstrija v notranji politiki nastopila po porazumljenju narodov, prišla je pri sosedih v večo čast ter se vrtuje in krepeča od dne do dne.

28. min. meseca je bil pod cesarjevim predsedništvom ministerski zbor, v katerem se je določilo, kdaj se imajo sklicati deželni zbori, državni zbor in delegaciji. Deželnim zborom vlada predloži zelo potreben zakonski načrt gledé razkovanja zemljišč.

V gosposko zbornico, kakor se poroča z Dunaja, pokliče cesar o začetku septembra več visokih gospodov.

Liberalne kroge trese obupanje i polom. Liberalci so bili v zadnjih časih podobni vojski, ki z največjim srdom napada trdnjavo, pa vselej odbita pušča pred ozirom najboljšo vojsko i nje krdele kopni od dne do dne. Klicali so na pomoč na vse strani, odgovarjalo se jim je porogljivo, mej tem pa se je vojaštvo v trdnjavi množilo i krepilo. Zato so previdnejši ljudje te stranke začeli govoriti za spravo z Slovani, ker so se prepričali, da je boj brezuspešen i njim samim pogubljiv; uvidevajo gotovo tudi, da njihov boj ni bil pošten i da se vsaka krivica maščuje. Od tod obupovanje, polom i kesanje. Jesenski državni zbor to resnico potrdi.

Valeđ pogodbe, sklenene 5. jun. mej papežem in avstrijsko vlado dobita Bosna in Hercegovina te le škofije: 1. V Sarajevu vrhovnega škofa s 4 prelati. 2. V Banjaluki in 3. V Mostaru škofa. Škofijo Trebinjsko bo oskrboval, kakor dosihdob, škof iz Dubrovnika. — V Sarajevu se za vse škofije ustanovi bogoslovsko semenišče.

Kralj Kalakava z sandviških otokov potuje uže dalj časa po Evropi ter zbujajo občno pozornost; te dni je prišel na Dunaj.

Volitve v zagreški mestni zastop so se sijajno izvršile. Narodna neodvisna stranka sme ponosna biti, ker je pri vseh vladnih pritiskih priborila 37 sedežev mej štiridesetimi. Ta zmaga je velepomembna, ker bo jako vplivala tudi na volitve v deželni zbor. Kakor električna iskra, tako je ta volitev zdrnila ves hrvatski narod. To je madjarsko stranko kakor gad pičilo; ona je, njej na čelu finančni vodja David, zelo si prizadevala za svoje pristaše, a zdaj, ko je tako pobita, bluje strup na vradnike, ki so narodno volili ter jih hoče kaznovati. To pa je v nasprotju s tem, kar je ogerskega ministerstva načelnik pred nekaterimi dnevi govoril svojim volilcem rekši, da se narodnosti ne morejo i ne smejo zatirati. I to je res: dajte vsacemu svoje, pa homo vsi zadovoljni.

Nvanje država.

V Rimu napravljajo tabor, ki bode zoper papeža razsajal. Prvoedoval mu bode dr. Patroni, ki je bil pred več leti zaradi hudodelstev na galero obsojen. Taki patroni papeža napadajo! Da bi to hudobno ne bilo, zelo smešno je gotovo.

Nove vojne ladije, prave morske trdnjave, na vse kriplje dela Italijanska vlada, iz česar se vidi, da jo žgeče mogočnost starih Rimljanov, a sedanja Italija ni nekdanja, i sedanji Italijani niso nekdanji Rimljani. Poblep po tujem blagu Italijo preveč slepi; ona ne ve ceniti tega, kar je j jo po slepej naključbi v naročje pale i zato jo čakajo še bridke ure.

Ruski car je obiskal se svojo rodbino imenitni semenj v Nišni-Novgorodu; ljudstvo ga je po vseh krajih navdušeno sprejemalo. Kronati se da v Moskvi stoprav v letu 1882.

Ruska policija vedno zasleduje nihiliste, in vsak teden se jej posreči kak dober lov. — Minister Ignatjev je mož na pravem mestu. Z vso krepkosti dela za prerojenje Rusije in osvobojenje ljudstva iz klešč absolutističnega birokratizma.

Na Francoskem se bodo k malu vršile nove volitve v državni zbor in vse kaže, da Gambetova stranka pridobi še več sedežev, nego jih ima sedaj. To pa utegne predružitati vlado in senat, posebno zadnji je v nevarnosti, ker je zavrgel volilne preuredbe, za katere se

je Gambeta poganjal. V svojem programu on zahteva: preuredbo ustave gledé senata; v državnem zboru tako večino, ki je glas ljudstva; preuredbo in spoštovanje upravne oblasti. To je na njegov mlin voda, ki lahko goni kolo republike, pa tudi cesarstva.

V Londonu ste sprejeli obe zbornici novo zemljiško ali agrarno postavo, po kateri se ubogim Ircom jarem nekoliko zlajša. Bogatini posestniki ne bo to smeli več najemnikov s zemljišč proganjati. A gotovo Irski ne boje pomirjena, dokler se zemljišča proti primerni odškodnini sedanjim »kolonom« popolnoma v last ne prepusté. Vedno še se godé umori nasilnežev Angležev, in te dni so na neki ladiji dobili nekatere tako imenovane »peklenške stroje«, namenjene, da se z njimi pokončajo ladije in državna poslopja. Ko bi vlada tako previdno ne postopala, prišlo bi uže davno bilo do občnega krvavega upora.

Francoska vojska v Afriki veliko trpi; Arapeji jo napadajo na mnogih straneh; vročina je strašna in vode na mnogih krajih prav nič ni, zato tudi vstaje v tem letnem času ni mogoče zadržati.

Turški sultan je smrtno kaznen morilec Abdul Azisa polajšal v dosmrtno ječo. Prepeljali so jih v arabsko trdnjavo Taif, kder se bodo pokorili, dokler jih ne reši smrt, ali kaka druga dogodba na Turškem.

Obstreljeni predsednik, ameriškanskih držav Garfield je uže iz nevarnosti.

DOMAČE STVARI.

Cesarjev dar. Cesar je vzajemnemu podpornemu društvu »Principe ereditario Rudolfo« v Pazinu daroval 100 gl.

Odbornikom društva »Edinosti«. Dne 20. t. m. o poludne bode odborova seja v gostilnici »pri ogerskem kralju« (Hentschel), h kateri vabi vse odbornike in namestnike Predsedništva.

† **Matija Žvanut**, trgovec v Trstu, je po kratkej prsnej boleznj umrl 5. t. m. v 50. letu življenja. Rajski je bil mož plamenitega srca, bistrega uma i kakor solnce čist rodoljub. Srednje šole je dovršil v Gorici, potem pa se je poprijel trgovine, s katero se je mnogo let v Trstu pečal. Bil je ud mnogo slovenskih društev, rojanskej čitalnici večletni načelnik, podpiral je zdatno naše slovstvo i literarne zavode, pri nesrečnej banki »Sloveniji« je mnogo zgubil, a to mu ni ohladilo ljubezni do naroda. Užival je splošno spoštovanje, rad je bil v družbi ter popeval slovenske pesmi i napival navdušeno zdravice. Kamor koli je prišel v družbo, vladalo je veselje, donelo petje, bilo je navdušenje. Prijatelji so ga srčno ljubili, ker je bil vedno odkrit, prijazen i milosrčen. Pogreb je bil v nedeljo ob petih popoldne velikansk, vdeležilo se ga je mnogo ljudstva iz vseh stanov. Več vencev je dičilo njegovo rakov: na belih trakovih smo brali: Hvaležni otroci svojemu očetu; na črnih: Podporno društvo svojemu podporniku; na trakovih z slovenskimi barvami: Tržaški Slovenci buditelju slovenskega naroda. Tržaski peveci so mu zapeli pred hišo in v cerkvi »Nad zvezdami« tako milo i krasno, da je bila vsa množica ganena. Bridka je nam i tržaškim Slovincem ločitev od blazega našega Matije — blag mu spomin!

Proslavljanje. Cesar je podelil tržaškemu policijskemu vodju, Karolu Pichlerju, za izvršno službovanje viteški križ Leopoldovega reda.

Deželni zbori se sklicajo: v Poreču in Gorici 23. avgusta, v Trstu in Ljubljani pa na 24. septembra, dalmatinski 22. avgusta, tirolski 27. avgusta, gališki in štajerski 14. septembra, i drugi ne posebe imenovani 24. septembra.

Razstava v Trstu. 2. avgusta je imel zopet izvrševalni odbor za razstavo seja. Sklenolo se je, naj se mestno starešinstvo naprosi, da brezplačno prepusti potrebne prostore na Campo Marzio. Izvolili se je tudi odbor peterih, naj nasvetuje, kateri kandidati se imajo odboru pridružiti, ker se odbor skoraj gotovo razdeli v odseke in bo novih udov potreboval. — Nabralo se je doslej za razstavo 88.950 gl. V seji 5. t. m. so bili izvoljeni nasvetovani novi udje in sklenolo se je, naj se odbor razdeli v tri odseke.

Davki v Trstu meseca junija 1881. Mestnega vžitinskega davka se je vplačalo 156.466 gl., od mitnic 2.281 gl., od klavnice 3.733 gl. Pri mestnej blagajnici se je plačalo 21.883 gl. občinskih doklad in 43.020 gl. državnega davka.

Voda za Trst. Vedno še preiskujejo, od kod bi se voda v Trst napeljala. V sredo popoldne je odplul vladni parnik »Pelagosa« k studencem pod Nabrežino s komisijo, da je pregledala, je li v istini tam mnogo vode, da bi

Trst preskrbovala v vsakem času. Uže nad 13 let študirajo naši mestni očetje to prašanje, a Bog vedi, kdaj ga rešijo.

V tržaških skladiščih je bilo blaga 30. junija 3.488.230 k. meseca julija se ga je navozilo 863.105 Skupaj 4.351.335 k. Izvozilo se ga je meseca julija 1.280.796 k. Ostalo ga je tedaj 31. julija 3.070.539 k.

Vrednost zavaršine je znašala 1.216.850 gl.

Agleska vojna ladija Hecla, katere torpede vozi vojnemu brodovju v vojni, priplula je v sredo v našo luko. Jedva zakočena, bila uže je zopet odplula. Na krovu ima ta ladija 20 majhnih parnikov, s katerimi se v vojni torpedi proti sovražnemu brodovju spuščajo; prišla je od Reke, kder je naložila obilo torpedov.

Delalsko podporno društvo ženski oddelk. Pravila ženskega oddelka je visoka vlada potrdila. Po §. 6. društvenih pravil sprejema odbor v društvo ženske, ki imajo vsaj 14 i ne nad 40 let. Oglašajo naj se v društvenem stanovanji via Coroneo št. 23. Pisarna je odprta od 10. do 12. ure popoldne in od 5. do 9. ure popoldne. Odbor.

Narodna slavnost v Logateci izvršila se je sijajno; našli smo veliko več nego smo pričakovali. Uže z brzovlakom došli so nekateri zastopnik, iz Trsta, Gorice in Kastva; ti so našli v Logatecu uže mnogo Vipavcev, Postojncev, Cerkljanov in Bločinov; s poštnim vlakom okolo poludne pa je došlo veliko število gostov iz vseh krajev Notranjskega in Primorskega. Vsi ti prej došli so šil ob 2 uri popoldne čakati Ljubljančanov, ki so došli s posebnim vlakom, in jih je bilo se »Sokolom« vred nad 500. Slavnostni odbor, požarna straža logaška in godba idrijska in deputacija logaških deklet v narodnej obleki sprejeli so Ljubljančane, posebno pa društvo »Sokol«, katerega udje so se vdeležili v velikem številu se zastavo te lepe slavnosti. Logaška dekleta so pripela na zastavo »Sokola« krasen vence in trobojne trakove, na kar se je začel pomikati imponenten sprevod v Logatec ter se je ustavil na prostoru slavnosti namenjenem. Ta prostor je bil v sredi Logateca na prijaznem vrtu, ki je bil tako okusno okrašen, da nismo tako hitro niti v mestih občudovali tako dobrega okusa. Kakor se sliši so vse to vredili sami Logaščani pod vodstvom vrlih gospodov Gruntarja, notarja v Logatecu in g. Resmana iz Rakoka. Na tem prostoru zbirala se je velika množica, gotovo par tisoč ljudi, prav tako je napolnilo pevski oder kakih 80 do 90 najboljših pevcev iz raznih krajev in na drugem odru je svirala godba ter je imel tudi slavnostni odbor svoje mesto. Kmalu po 3 uri odpre predsednik ljudsko veselico in govori na kratko, a tako navdušeno, da je njegova beseda, ki je došla iz globin srca tudi naša mesto v vseh sreih nazočih. Navdušenje je bilo občno, ko je blagi g. Gruntar prepričal nas o važnosti in pomenu dneva in kako je se le povzdigoval naša srca gosp. Resman z svojim mojsterskim slavnostnim govorom, s katerim je živo živo slikal delavnost blagovestnikov Cirila in Metola in v novejšem času Jurčiča za slovanstvo. Pred in po govoru je pel velik zbor pod vodstvom g. Gerbica krasne napeve slovenske in hrvatske. Bila je potem tombola; predno pa je bila še dovršena, ulil se je dež, vsled česar je slavnost prenehala za 1 uro a k malu je nehal dež in izvršilo se je vse do konca po programu. Po dokončani slavnosti sukal se je mladi svet na nabašč v ta namen napravljenih 2 plešiščih pod milim nebom; — razni odličnej gostje pa so se zbrali v okusno okrašenem kozolcu, ki je bil spremenjen v vrtni salon in tam se je napivalo slavnostnemu odboru, slovenskim poslancem, deželnemu namestniku Winklerju, našim bratom Hrvatom, izreklo se je tudi milovanju onim našim odpadnikom na Reki, ki mrže mater zemljo in se potezajo za to, da se Reka odtrže od matere zemlje. — Mej napitnicami vršilo se je petje kvarteta zbranih pevcev. — Veselje je trajalo do polnoči, ko je »Sokol« z godbo odšel na koločvor, kder je bil poslov tako bratski in ganljiv da lepši ni mogel biti. — Tisočera slava donela je vrlenu »Sokolu« Vsa čast in slava voditeljem te prekrasne narodne svečanosti, g. notarju Gruntarju, g. Resmanu in g. županu Mulaju, pa čast tudi Logačanom oni, ki so »viribus unitis« delali v skupen lep namen. Za Jurčičevo ustanovo utegnola je veselicca dati kakih 300 do 400 gl. lep dohodek.

Cirkus Renz, prvi v Evropi, polni vsak večer naš Politeama z veliko množino ljudi. Takih umetnikov v telovadbi — in tako izurjenih konj pa tudi ni videti! Opozorujemo naše rojake, naj ne zamudé si ga ogledati, ker še kratko časa tu ostane in smo prepričani, da ne bode nobenemu žal, ako si ga ogleda.

Goriški državni poslanec, dr. Josip Tonkli vabi v »Soči« vse volilce tolimskega, goriškega in sežanskega političnega okraja, naj pridejo 24. t. m. v Gorico i naj se zberó ob 11. uri popoldne v slovenskej čitalnici, da položi račun svojega delovanja v državnem zboru in pozve nadaljne želje svojih volilcev.

Občne zgodovine tretji del, novi vek, izdal je gosp. prof. Jesenko. Ker je g. prof. uže poprej izdal tudi stari i srednji vek i poleg tega tudi zemljepisje, imamo tedaj za srednje šole o tej stroki vse potrebne knjige; telaj naj se tudi v slovenske šole uvedó, ker ni več izgovora, da nemamo knjig. Priporočamo te knjige ne le učencem srednjih šol, temuč tudi drugim Slovincem, ki imajo veselje do zgodovine in zemljepisja. Zgodovine prvi in tretji del veljata vsak 80 kr. drugi del pa 50 kr. in zemljepisje 2 gold.

Iz poročila gimnazije v Pazinu povzmljemo, da se je šolalo tam letos 120 dijakov. Koliko bi to število narastlo, ako bi se na mesto nemškega učnega jezika uvedel hrvaški!

Tombola v Biljan bo v nedeljo 14. avgusta v korist tržaške bolnišnice.

Pogozdovanje na Primorskem. Iz poročila ministerstva za poljedelstvo posnemamo, da se je na Primorskem od leta 1870 pogozdilo 1000 hektarov sveta, vendar drevesca suša zelo uničuje. Državna drevosnica v Trstu se je opustila v letu 1878 zaradi pomanjkanja vode in zaradi burje. V dobi od leta 1877 do 1880 se je 6.845.700 drevesc razlelilo, na polovico listnatih drevesc, vendar pravi poročilo, da se na Krasu šilovje boljše sponaša, razen črnega jag-neda; tudi omenja, da so na Goriškem vse poskušnje z eksotičnimi drevesi izpoltele, le za »pinus maritima« in »abies nordmanniana« je podnebje ugodno. Nasadilo se je 405.750 sadonosnih divjakov (drobnjic) in napravilo 7 drevesnic.

Slovenske Matice» gospodarski o lsek se je sestavil. Za načelnika je bil izvoljen g. dr. Zupanec, za njegovega namestnika pa gosp. Grasselli.

Požari so posebno na Kranjskem zadnje dni hudo razsajali i mnogo škode napravili. V Dolenjej vasi pri Rakoku sta tudi dva, posestnika Martina Metelko, na hlevu speča sina zgorela, Martin, ki je imel 17, in Janez, ki je imel 15 let.

Grozna nesreča. V bohinskej Bistrici se je 6. t. m. podrla še le dozidana farna cerkev ter več ljudi padla. Prekurnol se je namreč stolp na cerkev, prodrl obok ter razvalil tudi cerkev. Škode je nad 50.000 gl. Mrtvih je do zdaj sedem. Vsi bohinski prebivalci kopljejo, da bi izkopal zasute, mej katerimi je tudi g. kaplan Jerala.

Potres v Zagrebu je bil zopet 3. t. m. Čutili so dva stresa, od katerih je bil oni ob 3/4, zjutraj precej močan ter je trajal skoro tri sekunde. Izpod zemlje se je slišalo bobnenje.

Vabilo k komersu, katerega napravi briska podružnica veteranskega društva na Dobravem v gradu dne 14. avgusta 1881. Spored: I. Del: 1. Pozdrav predstojnika veter. podružnice. 2. Petje. »Pozdravljam te gorenška stran«, zbor z bariton solo vgl. A. Nedved. 3. Igra: »Kje je meja«. 4. Petje. »Jadransko morje« zbor vgl. A. Hajdrih. 5. Dvogovor: »Gilinder in klobuček«. II. Del: 1. Petje. »Nezakonska mati« alt solo z glasovrom vgl. K. Mašek. 2. Deklamacija: »Orest«. 3. Igra: »Dva gospoda pa jeden sluga«. 4. Petje. »Domovina«, zbor, duet in bariton solo z glasovrom vgl. A. Leban. Mej točkami svira veteranska godba. Pričetek ob 6. uri zvečer. — Vstopnina 20 kr. Veterani so vstopnino prosti. Ob 9 uri v jutro slovszna sv. maša v Biljani. K obilnej vdeležitvi vlučno vabi Predstojništvo veter. podružnice.

Zbirka slovenskih mašnih pesmi na čast slovenskima apostoloma sv. Cirilu in Metodu. Pod tem naslovom je izdal P. Angelik Hribar zvezek pesmi za sopran, alt, tenor in bas v tiskarnici Blaznikovih deličev v Ljubljani. Vsem pevcem in prijateljem lepoga petja priporočamo to lepo delo.

Nesreča na morju, Avstrijsko-ogerska ladija »Astrea«, ki je odplula 28. julija iz Marselja v Port Said, zgorela je na planem morju, 90 morskih milj od Marselja.

Poslano.

»Tržaško podporno društvo.«

Ustanovili smo pod tem imenom novo podporno društvo, katerega pravila je e. kr. vlada z dekretom 25. julija t. l. št. 9739/I. potrdila.

*) Mi želimo društvu najboljši vspeh, zelo pa obžalujemo razkol, ki je s tem nastal mej tržaškimi delalci, njim samim v največjo škodo, i tega menjenja je mej nami vsak razumen i rodoljubljen Slovenec. Živo priporočamo, naj se obe družbi sprijaznete i združite, to mnogo koristi i bode na čast obema društvoma. (Uredn.)

